

Üstad Bediüzzaman ve hürriyet

Hürriyet sade manasıyla; serbestlik, hür oluş. Herkesin meşrû hareketlerinde tam serbest olması. İradenin ve seçme kabiliyetinin serbestçe kullanılması demektir.¹

Hürriyetin, daha doğrusu hür ve doğru hürriyetin en veciz tarifi, Üstad Bediüzzaman Hazretlerine aittir. Evet, o, “Hürriyet odur ki; ne nefesine, ne gayriye zararı dokunmasın. Yani tam ve mükemmel hürriyet, kişinin firavunlaşmaması ve başkasının hürriyeti ile alay etmemesidir.”²

Hem “Hürriyet, âdâb-ı şeriatla müteeddibe ve mütezeyyine olmak lâzımdır. Yoksa sefahat (haram eğlenceler) ve rezalettaki hürriyet, hürriyet değildir; belki hayvanlıktır, şeytanın istibdadıdır, nefs-i emmareye esir olmaktır”³ sözleriyle gerçek hürriyetle beraber, hürriyetsizliğin de tarifini yapmıştır.

Ömrü boyunca hürriyeti rüyalarda takip edip ve o sevda ile her şeyi terk eden ve “Ekmeksiz yaşarım, hürriyetsiz yaşayamam” diyen Üstad Bediüzzaman Hazretleri, hürriyeti bir başka tarifinde de şu şekilde izah etmektedir: “Hürriyet budur ki; kanun-u adalet ve te’đibden başka hiç kimse kimseye tahakküm etmesin. Herkesin hukuku mahfuz kalsın, herkes harekât-ı meşrûasında şahane serbest olsun. Hürriyet, Rahman olan Allah’ın bir hediyesidir. Ve imanın bir hassasıdır. İnsana karşı hürriyet Allah’a karşı ubudiyeti intaç eder. Evet, güneş gibi parlak, her ruhun maşûkası (aşkı) ve cevher-i insaniyetin küfvü (dengi) o hürriyettir ki, saadet saray-ı medeniyette oturmuş ve marifet ve fazilet ve İslâmiyet terbiyesiyle ve hulleleriyle mütezeyyinedir.”⁴

Üstad Bediüzzaman Hazretlerinin bu ifadelerinden alınacak ve anlaşılacak çok dersler ve manalar vardır. Özellikle mü’minler için. “Zira rabita-i iman ile Sultan-ı kâinata hizmetkâr olan adam, başkasına tezellül ile tenezzül etmeye ve

başkasının tahakküm ve istibdadı altına girmeye izzet ve şehamet-i imaniyesi bırakmadığı gibi, başkasının hürriyet ve hukukuna tecavüz etmeyi dahi, şefkat-i imaniyesi bırakmaz. Demek, iman ne kadar mükemmel olursa, o derece hürriyet parlak. İşte, Asr-ı Saadet.”5

Cenâb-ı Hakk'ın Rahman ve Rahîm isimlerinin bir tecellisi ve ihsanı olan meşrû hürriyet sayesinde mü'min hakıyla hürdür. Bu yüzden hürriyetin en birinci savunucusu mü'minlerin olması lâzım ve elzemdir. Üstad Bediüzzaman Hazretleri hürriyetin elzemiyetini bütün âleme işittirecek tarzda bağırarak; bu hususta yani hürriyet uğruna “Şu devletin yarı milleti, pahasına (fiyatına) verilse idi, gene erzan (ucuz) ve zulmetle beraber yansa idi gene ucuz!”6 olduğunu söyleyerek, hürriyetin önemle ve ısrarla üzerinde durmuş ve herkesi hürriyetperver olmaya davet etmiştir. Bilhassa bütün zamanların en şiddetli istibdadı olan süfyanizm zehirine karşı panzehir olan hürriyeti elimizden kaçırmamamızı önemle isteyerek şu ihtarı yapmıştır: “Ey ebna-i vatan! (Ey vatan evlatları) Hürriyeti sû-i tefsir etmeyiniz; tâ elimizden kaçmasın ve müteaffin (kokuşmuş) olan eski esareti başka kaptan bize içirmekle bizi boğmasın.

Zira hürriyet, müraat-ı ahkâm (hükümlere uymak) ve âdâb-ı şeriat (İslâmî ve insânî terbiye) ve ahlâk-ı hasene (güzel ahlâk) ile tahakkuk ve neşvünema bulur (gerçekleşir ve gelişir).”7 Bütün bu mânâlar ışığında, gerçek hür bir hürriyetin ancak kâinatın sultanı olan Cenâb-ı Hakk'a tam ve hakiki bir iman ile olabileceği, yoksa meşrû olmayan “hürriyet, ya başka kalıpta istibdat veya esaret-i nefis veya vahşet-i hayvaniye”8 olarak anlaşılmaktadır.

Üstad Bediüzzaman Hazretleri, imanın hassası olan meşrû hürriyeti, bütün zamanların, zeminlerin ve zümrelerin olmazsa olmazı olarak ısrarla belirtmiştir. Meselâ, “Muhabbet-i din saikasıyla teşekkül eden cemaatleri tebrik ve onlarla ittifak etmek için hürriyet-i şer'iyeyi muhafaza şartını koymuştur.”9 Bu şart doğru ve ciddî yayın yapan gazeteler ve ülke yönetimine talip olan partileri de içine almıştır. O zaman hürriyet, günümüzde ise adı demokratlık olan ve “İslâmiyetin bir kanun-u esasına dayanan”10 bu ortak paydayı hep başköşeye oturtmuştur. Ve bu yüzden de önceleri Ahrar Fırkası'nın, sonrasında ise Demokratların takip ettiği siyaset lehinde olarak, “Kur'ân ve vatan ve millet hesabına, dindar ve dine hürmetkâr Demokrat Parti'nin iktidarda kalmasını temin etmeleri için ders vermiş”11 ve “Demokratları iktidar yerinde muhafaza etmek için ehl-i dinî de yardıma davet etmiştir.”12

Hürriyet için ve hürriyetin yerleşmesi için bütün himmetiyle çalışan Üstad Bediüzzaman Hazretlerinin “birinci kapısı, şeriat dairesinde ittifak-ı kulûb (kalplerin birliği); ikincisi, muhabbet-i milliye; üçüncüsü, maarif (bilgi, ilim, kültür); dördüncüsü, sa'y-i insânî (insanın çalışması, emeği); beşincisi, terk-i sefahattir (haram zevk ve eğlencelerin terk edilmesi)”13 şeklinde nitelendirdiği ve bütün insanlığı davet ettiği bu mükemmel, meşrû, doğru ve hür olan nazenin hürriyete gidip dâhil olmanın veya onu yaşamamanın zamanı gelmedi mi?

Dipnotlar:

- 1- Osmanlıca-Türkçe Lügat, s. 488, Yeni Asya Neşriyat,
- 2- Münâzarât, s. 35,
- 3- Age., s. 35,
- 4- Age., s. 37,
- 5-Age., s. 38,
- 6- Age., s. 14,
- 7- Tarihçe-i Hayat, s. 89,
- 8- Eski Said Dönemi Eserleri, s. 93,
- 9- Age, s. 74,
- 10- Emirdağ Lâhikası, s. 747,
- 11- Age, s. 813,
- 12- Age., s. 816,
- 13- Tarihçe-i Hayat, s. 88